

ב"ה • ערב שבת קודש פרשת תולדות • יום הבהיר א' בכסלו התשע"ט

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

התקשרות

א'רסח

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפרשת השבוע
• הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי
אגודת
חב"ד

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

א' בכסלו ה'תשע"ט - ח' בכסלו ה'תשע"ט

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	א' בכסלו	הלכות אישות פרק ב-ד.	הל' מעשר שני ונטע רבעי פרק ה.	מ"ע ריג.
ש"ק	ב' בכסלו	פרק ה-ז.	פרק ו.	מל"ת שנה.
א'	ג' בכסלו	פרק ח-י.	פרק ז.	מל"ת שנה.
ב'	ד' בכסלו	פרק יא-יג.	פרק ח.	מל"ת שנה.
ג'	ה' בכסלו	פרק יד-טז.	פרק ט.	מל"ת רסב.
ד'	ו' בכסלו	פרק יז-יט.	פרק י.	מל"ת רסב.
ה'	ז' בכסלו	פרק כ-כב.	פרק יא.	מ"ע ריב.
ו'	ח' בכסלו	פרק כג-כה.	הל' בכורים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע ריב.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחה החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.10	4.44.7	11.54	11.24	8.42	6.11	5.12	4.50	4.03	ו', א' בכסלו
5.09	4.44.0	11.55	11.25	8.43	6.12	5.12	4.51	4.03	ש"ק, ב' בכסלו
5.09	4.43.4	11.55	11.25	8.43	6.13	5.13	4.51	4.04	א', ג' בכסלו
5.08	4.42.7	11.55	11.25	8.44	6.14	5.14	4.52	4.05	ב', ד' בכסלו
5.08	4.42.1	11.55	11.25	8.44	6.15	5.15	4.53	4.06	ג', ה' בכסלו
5.07	4.41.5	11.55	11.25	8.45	6.16	5.15	4.54	4.06	ד', ו' בכסלו
5.07	4.41.0	11.55	11.25	8.45	6.17	5.16	4.54	4.07	ה', ז' בכסלו
5.06	4.40.4	11.55	11.25	8.46	6.18	5.17	4.55	4.08	ו', ח' בכסלו

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.

*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

באר-שבע		חיפה		תל-אביב		ירושלים		פרשת
צה"ש	דהה"נ	צה"ש	דהה"נ	צה"ש	דהה"נ	צה"ש	דהה"נ	
5:24	4:26	5:21	4:12	5:23	4:22	5:21	4:08	תולדות
5:21	4:22	5:17	4:08	5:19	4:18	5:18	4:04	ויצא

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

על ידי 'העלאה' ועבודה מלמטה, נמשכות הברכות בגשמיות ורוחניות

שייכות "עשר הברכות" שנתברך יעקב אבינו עם "עשרה מאמרות שבהם נברא העולם" ועשרת הדיברות • כוונת הבריאה שיהודי יאיר את התורה בעולם, ולכן גם זוכה להשפעת ברכה במספר עשר • מכיוון שאנו קרובים לגאולה הרי שהגיע הזמן שיקוימו ברכות יעקב גם בגשמיות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

והמאוחר), שזהו מן הקל אל הכבד.

כדי להבין את שייכות העניינים, יש צורך בהכרה במהות העניין, ואילו את ההשתוות במספר – רואה כל אחד. על זה אין צורך בהתבוננות במהותם ובאיכותם של העניינים, אין זה אלא שבשעה שמונים אותם רואים שהמספר שווה בשני העניינים.

ועל-ידי-זה שאנו רואים שהם משתווים במספרם, מבינים אנו שעניין זה בא מצד זה שהעניינים עצמם שייכים זה לזה.⁴

ב

דוגמא לדבר: איתא⁵ שרמ"ח מצוות עשה הן כנגד רמ"ח אברים, ושס"ה לא תעשה הן כנגד שס"ה גידים. והרי אין הפירוש בזה שכל השייכות היא רק במספר, אלא העניינים עצמם שייכים זה לזה. תרי"ג מצוות הן אברי הנפש, שמהן נמשך חיות באברי הגוף.⁶

4. ראה גם שיחת ש"פ מצורע תשי"ז (לקו"ש ח"ו עמ' 107).

5. זח"א קעב.

6. ראה תניא פנ"א.

א

על הפסוק² "ויתן לך", איתא במדרש³ שיעקב נתברך ב"עשר ברכות" כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם.

כאשר התורה אומרת "כנגד", הרי בוודאי, שהעניינים משתווים לא רק במספרם, אלא גם שעניינים אלו יש להם שייכות זה לזה, ומצד השייכות שישנה בין העניינים עצמם, משתווים הם גם במספרם.

אלא שמכיוון שאופן השגתנו בהבנת עניין היא מן המאוחר אל המוקדם (תחלה מבינים אנו את העניינים המאוחרים, ולאחרי זה – את המוקדמים), מן המסובב אל הסיבה ומן הקל אל הכבד, לכן, בכדי לבוא לידיעה שהעניינים עצמם (הסיבה והמוקדם) יש שייכות ביניהם, הרי זה על-ידי זה שאנו רואים שהם משתווים במספרם (המסובב

1. שיחה זו (עד סוס"ו) הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (ביידיש), ונדפסה בלקו"ש ח"א עמ' 57 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציונים ומ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

2. פרשתנו כזכח.

3. פדר"א ספ"ב.

בגשמיות וברוחניות, כמו שכתוב¹⁶ "אם בחוקותי תלכו גו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'", כל הברכות המנויות בפרשה.

וכיוון שקבלת ההשפעות היא מצד זה שהמשיך את עשרת הדברות בהעשרה מאמרות – במילא גם ההשפעה שמקבל היא במספר עשר. וזהו שיעקב נתברך בעשר ברכות, כנגד העשרה מאמרות.

ה

ובזה יובן גם מה שכתוב בזהר¹⁷ ששאלו את ר' אלעזר: מדוע ברכות יעקב לא נתקיימו וברכות עשו נתקיימו? והשיב ר' אלעזר: "יעקב נטל לעילא (למעלה), עשו נטל לתתא (למטה)".

ויובן על-פי מה שכתוב¹⁸ "צדקתו עומדת לעד": צדקה, חסד ומצוות בכלל, שמקיימים עתה (שזהו עניין עבודת הבריורים¹⁹) – "עומדת לעד". על-ידי קיום המצוות נמשך אור באצילות, אבל האור הוא "כמונה בקופסא"²⁰, כמו אבנים טובות ומרגליות שמצניעים אותם בתיבה, והתגלותו תהיה לעתיד – "עומדת לעד".

כיוון שהברכות באות מצד קיום המצוות, לכן, כשם שגילוי האור שנפעל על-ידי המצוות הוא לעת עתה בהעלם – "כמונה בקופסא" – כן הוא גם בהברכות, שלעת עתה הרי הם בהעלם.

אבל לעתיד-לבוא – מסיים הזהר – יטול יעקב גם "לתתא", "יתאביד עשו מכולא" ו"יטול יעקב לעילא ותתא... עלמא דין ועלמא דאתי". ומתאים גם-כן להג"ל: כשם שהגילוי אור הנפעל על-ידי המצוות יתגלה לעתיד-לבוא אפילו בגשמיות, שזהו החידוש שלעתיד-לבוא, שהגשמיות לא יעלים, ואדרבה – כן הוא גם-כן בעניין הברכות, ש"יתאביד עשו" מעלמא תתא, וברכות יעקב יקוימו גם בעולם הזה, בגשמיות.

וכמבואר⁷ על הפסוק⁸ "תמים תהיה עם הוי' אלוקיך", שעל-ידי התמימות ושלמות בהתרי"ג מצוות, נעשית תמימות באברי הנפש, שמהם נמשך תמימות בתרי"ג אברי הגוף, שיהיה בהם חיות וחיזוק⁹.

וכיוון שכל אבר נמשך ממצווה מסויימת, במילא בהכרח שיהיו שווים גם במספרם.

ג

וכן הוא גם בעניין "עשרה עשרה הכף בשקל הקודש"¹⁰, דאיתא על זה¹¹ שהעשרה מאמרות הם כנגד עשרת הדברות, הרי אין הפירוש שכל השייכות היא רק בזה שהם שווים במספרם, אלא הם שייכים מצד עצם עניינם.

והיינו לפי שכל ההתהוות – שעל-ידי העשרה מאמרות – היתה על-ידי התורה ובשביל התורה, כמאמר¹² "בראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית", ועד שבא יום השישי, שיש בסיוון, היום דמתן-תורה – היו שמים וארץ מתמוטטים¹³, וכשהגיע היום דמתן-תורה, אזי "ארץ וגו' ושקטה"¹⁴, שנעשה קיום בהבריאה.

ולכן משתווים הם במספרם, כי הם שייכים זה לזה מצד עניינם, כיוון שהמציאות של העשרה מאמרות באה בשביל עשרת הדברות, וכוונת מציאותם היא – שיאירו את הנבראים שנבראו מהעשרה מאמרות, על-ידיזוה שימשיכו בהם את העניינים של עשרת הדברות¹⁵.

ד

על-ידיזוה שיהודי מקשר את העשרה מאמרות עם עשרת הדברות, היינו שהוא מאיר את העולם באור התורה – אזי נמשך ליהודי רוב השפעה

7. לקו"ת ניצבים מהג.

8. פ' שופטים יח,ג.

9. וכן רפואה (מהנחה בלתי מוגה).

10. נשא ז,פו.

11. זח"ג יא,ב.

12. פרש"י עה"ת ר"פ בראשית.

13. שבת פח,א.

14. תהילים עו,ט.

15. ראה גם 'תורת-ימנחם' כרך ז עמ' 250.

16. ר"פ בחוקותי.

17. ח"א קמג,ב.

18. תהילים קיב,ט. וראה תניא אגה"ק סל"ב (קנב,ב).

19. שעז"נ בהתחלת הפסוק "פור נתן לאיבונים" (מהנחה בלתי מוגה).

20. ראה 'תורת-ימנחם' כרך ב עמ' 198. וש"נ.

של "טועמיה חיים זכו", שצריך כבר להתחיל גילוי ברכות יעקב "לעילא ותתא", הן ברוחניות והן בגשמיות, שתהיה ברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות בטוב הנראה והנגלה.

...

ז.

על-פי המבואר במאמר [ד"ה "ואלה תולדות יצחק גו" שנאמר קודם לכן בהתוועדות] יובן הטעם שמצינו מדרשות חלוקות בעניין זמן המאורע של ברכות יצחק ליעקב - שבמדרש³⁰ מצינו שהיה זה בחג הפסח, ולכן ביקש יצחק להביא "שני גדיי עזים"³¹, "אחד כנגד הפסח ואחד לעשות לו מטעמים"³², ואילו בזוהר³³ איתא שהיה זה בראש-השנה, "יומא דדינא"³⁴.

ובהקדמה, שלכאורה דעת המדרש שברכות יצחק ליעקב היו בפסח - אינה מובנת:

פסח וראש-השנה - הם שני קווים הפכיים: פסח עניינו קו ההמשכה מלמעלה למטה בגילוי

1
איתא בכתבי האריז"ל²¹, והובא במגן-אברהם²² להלכה, שבערב שבת יש לטעום מהמאכלים של שבת, כמו שכתוב²³ "טועמיה חיים זכו".

וכיוון שלפי החשבון ד"שיתא אלפי שני הווה עלמא²⁴ הנה עתה הוא כבר ערב שבת אחר חצות²⁵ - צריכים כבר להיות העניינים שלעתיד-לבוא בדרך טעימה על-כל-פנים, והרי גם כשטועמים ישנו משהו מהעניין עצמו ("בשעת מען איז טועם האט מען דאך אויך עפעס").

וכמו עניין גילוי פנימיות התורה, שנתגלה בדורות האחרונים דווקא²⁶. בעבר היה זה רק ליחידי סגולה, ובדורות האחרונים "מצווה לגלות זאת החכמה"²⁷, ובפרט על-ידי הבעל-שם-טוב על-ידי חסידות הכללית, ובפרט על-ידי אדמו"ר הזקן בחסידות חב"ד, הרי נעשה העניין ד"פוצו מעיינותיך חוצה"²⁸, באופן של הפצה.

ואף שגילוי פנימיות התורה שייך לעתיד-לבוא, כמו שכתוב²⁹ "ישקני מנשיקות פיהו", ופירש רש"י שהוא עניין טעמי תורה שיתגלו לעתיד - אף-על-

כיוון שעתה הוא כבר לאחר חצות, ולאחר פלג המנחה - צריך להיות העניין של "טועמיה חיים זכו", שצריך כבר להתחיל גילוי ברכות יעקב "לעילא ותתא"

החסדים, ואילו ראש-השנה עניינו קו ההעלאה מלמטה למעלה על-ידי דין ומשפט. ויצחק - עניינו קו הגבורות, ואם-כן, מהו הביאור בדעת המדרש שברכות יצחק (שעניינו גבורות) היו בפסח (קו החסדים)?

פי-כן התחיל כבר עתה גילוי פנימיות התורה, בדרך טעימה, בזמן של ערב שבת, ובפרט לאחר חצות. והנוגע אלינו: כיוון שעתה הוא כבר לאחר חצות, ולאחר פלג המנחה - צריך להיות העניין

21. פע"ח שי"ח רפ"ג. שעה"כ עניין טבילת ע"ש.

22. אור"ח סר"ג סוסק"א.

23. נוסח התפילה דמוסף שבת.

24. ר"ה לא, א. וש"נ.

25. ראה סה"ש תש"ט עמ' 331. וש"נ.

26. ראה גם לקו"ש ח"ל עמ' 171 ואילך. וש"נ.

27. תניא אגה"ק סכו' (קמב), - בשם האריז"ל.

28. משלי ה,טו. וראה תענית ז,א.

29. שה"ש א,ב.

30. פדר"א שם. הובא בפרש"י פרשתנו כז,טו.

31. פרשתנו שם.

32. ובזח"א קמב, סע"א ואילך: "בההוא זמנא ערב פסח היה...

ועל דא עבדת תרי תבשילין". ובאוה"ח בשם הרמ"ק ש"שני

תבשילין" הם כנגד פסח וחגיגה (וראה גם 'תורת-מנחם -

תפארת לוי"צ' פרשת תולדות סל"ט).

33. ח"ג צט,ב (ברע"מ).

34. ראה גם לקו"ש שם עמ' 109 הערה 56.

הא', והמשכה לאחר ההעלאה ("אברהם הוליד את יצחק"⁴⁰). שהוא עניין התקיעה הב' (אלא שבתקיעה זו הוא רק התחלת המשכה, וגמר המשכה הוא בתקיעה של נעילת יום-הכיפורים).

ו

על-פי זה יובן מאמר המדרש⁴¹ "עמד יצחק לברך את יעקב אמר ממקום שפסק אבא משם אני מתחיל, אבא הפסיק בויתן אף אני מתחיל בויתן" – דלכאורה אינו מובן: וכי ב"משחקי מלים" עסקינן?

והביאור בזה – שבמקום שמסתיים העניין של "אור ישר", בדרך מלמעלה למטה, שם מתחיל עניין "אור חוזר", בדרך מלמטה למעלה, והיינו, שבמקום שמסתיימים הגילויים (שעניינם אור ישר) שם מתחיל תוקף הרצוא.

ועניין זה הוא בהתאם לאמור לעיל, שברצוא וההעלאה (אור חוזר) של יצחק, שבדרך מלמטה למעלה, נכלל גם המשכה (אור ישר) דאברהם, שבדרך מלמעלה למטה.

ועניין זה מובן גם בפשטות, שהרי כוח זה שהיה ליצחק לברך – קיבל יצחק מאברהם, שהרי הקב"ה אמר לאברהם "והיה ברכה", "הברכות נתונות בידך"⁴², וכוח זה נתן אברהם ליצחק. והוא "ממקום שפסק אבא משם אני מתחיל" – שהכוח שישנו בהעלאה (יצחק) הוא מה שקיבל מהמשכה (אברהם), כנ"ל.

ז

איתא במדרש⁴³ על הפסוק "ויתן לך האלוקים גו": "מטל השמים זה המן [שהרי המן היה מצופה בטל – טל מלמטה וטל מלמעלה ודומה כמי שמונח בקופסא]⁴⁴, ועוד זאת, ש'טל לא מיעצר'⁴⁵, להיותו גילוי בדרך מלמעלה למטה שאין נוגע שם מעשה התחתונים, בדוגמת המן שנאמר בו⁴⁶ "לחם מן השמים" ["...ומשמני הארץ זה הבאר שהיתה מעלה

וביאור העניין – על-פי המבואר לעיל (במאמר), שבהעלאה של יצחק נכללת גם המשכה של אברהם, כיוון שמצד ההעלאה ישנה גם המשכה. וכמו שנתבאר שם בעניין "כמי נמלך בנשמותיהם של צדיקים"³⁵, שהמשכה של "חפץ חסד"³⁶ שמלמעלה למטה באה בסיבת ההעלאה שמלמטה למעלה. ועל-פי זה נמצא, שגם בברכות יצחק היה גם קו המשכה דאברהם.

וזהו גם-כן מה שכתוב בברכות יצחק³⁷ "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי" – ש"מטעמים" קאי על עבודת הנבראים ("מטעמים" לשון רבים, דהיינו עבודת הצדיקים ועבודת הבעלייתשובה³⁸), שבכללות הוא-עניין העבודה שמלמטה למעלה; ועל-ידי זה נעשה "ועשה לי" – שעבודה זו נוגעת למעלה, ומצד זה נעשית המשכה למטה.

וזהו הביאור בדעת המדרש שברכות יצחק היו בחג הפסח – כיוון שעל-ידי ההעלאה דיצחק נעשית המשכה מלמעלה למטה (שהוא-עניין חג הפסח), ויתרה מזו, שכאשר המשכה באה על-ידי ההעלאה אזי המשכה היא נעלית יותר (כנ"ל במאמר).

ח

וכן³⁹ הוא גם בדעת הזוהר, שהברכות היו בראש-השנה – כי גם בראש-השנה העיקר הוא המשכה שאחרי ההעלאה:

סדר התקיעות בראש-השנה – תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה, דהיינו שהשברים והתרועה הם בין תקיעה לתקיעה.

והנה, שברים ותרועה – הם ב' אופני העבודה ("מטעמים") דצדיקים ובעלייתשובה, שעניינם העלאה מלמטה למעלה.

ושני עניינים אלו הם בין תקיעה לתקיעה – כשם שעניין ההעלאה הוא בין המשכה להמשכה, וכמו שנתבאר במאמר שצריך להיות המשכה קודם ההעלאה ("יצחק בן אברהם"⁴⁰), שהוא-עניין התקיעה

41. דב"ר פי"א, א.

42. לך-לך יבב ובפרש"י.

43. ב"ר פרשתנו פס"ו, ג.

44. יומא עה.ב. בפרש"י עה"ת בשלח טז, ז.

45. תענית ג, סע"א.

46. בשלח ש, ד.

35. ראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

36. מיכה ז, ח.

37. פרשתנו כז, ד.

38. ראה תניא פכ"ז (לד.ב).

39. סעיף זה – אין זוכרים בבירור (המו"ל).

40. ריש פרשתנו.

להם מיני דגים שמנים יותר מדאי... ורוב דגן אלו הבחורים... ותירוש אלו הבתולות".

ונמצא, שבפסוק זה נימנו כל העשר ספירות: "מטל השמים זה המן", גילוי בדרך מלמעלה למטה – קאי על ספירת החכמה, שעניינה גילו אור; "ומשמני הארץ זה הבאר" – קאי על ספירת הבינה, שהיא בחינת מי הבאר, הנובעים בדרך מלמטה למעלה; "ורוב דגן אלו הבחורים... ותירוש אלו הבתולות" – ז"א ומלכות.

ייתן ה' יתברך שיומשך האור בכל הספירות עד שיאיר למטה, ויקייים "ורוב דגן אלו הבחורים... ותירוש אלו הבתולות" כפשוטו, ויומשך לכל-אחד ואחד ב"דור ישרים יבורך"⁴⁷, שזוהי הברכה הגדולה

ביותר⁴⁸.

יא

[...] הנקודה העיקרית של החודש, שהוא היום הראש-השנה לחסידות, ראש-השנה לתורת החסידות וראש-השנה לדרכי החסידות⁴⁹, ויהירצון שכל העניינים הקשורים עם תורת הרבי ודרכי החסידות יומשכו בהצלחה מופלגה.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת תולדות, מבה"ח כסלו, ה'תשס"ח; תורת מנחם כרך כא עמ' 174-181 – בלתי מוגה)

48. חסר קצת (המו"ל).

49. ראה גם מכתב כ"ד מ"ח; כ"ו מ"ח; כ"ז מ"ח שנה זו (אגרות-קודש חט"ז עמ' צ; ריש עמ' צד; ריש עמ' קד).

47. לשון הכתוב – תהלים קיב,ב.

סיכום

לקיום המצוות, שעליהן נאמר "צדקתו עומדת לעד". השכר נשמר "מונח בקופסה", בהעלם, אבל לעתיד לבוא יתגלה גם בגשמיות, מפני שאז הגשמיות לא תסתיר על האור האלוקי שבברכות ובמצוות.

ברם, מאחר שנמצאים באלף השישי לבריאה, שמקביל ליום שישי, לאחר חצות היום, הרי שצריכה להיות 'טעימה' בגילוי הברכות, בגשמיות וברוחניות.

יש דעה במדרש שברכות יצחק ליעקב ניתנו בחג-הפסח. ולכאורה, חג הפסח עניינו המשכה מלמעלה למטה, ויצחק עניינו העלאה מלמטה למעלה? אלא שעל-ידי ההעלאה מלמטה למעלה, נוצרה המשכה מלמעלה למטה (עבודת אברהם), בחינת "מטעמים" המרמזת לעבודת הנבראים.

רעיון זה תואם גם לדעת הזוהר, שהברכות היו בראש-השנה, שכן עבודת התקיעות מרמזת להמשכה ולהעלאה. תקיעה – המשכה, שברים ותרועה – העלאה, תקיעה – המשכה.

עשר ברכות נתברך יעקב אבינו, כנגד "עשרה מאמרות שבהם נברא העולם". הדמיון איננו נובע מהשווי המספרי, אלא להיפך: קיים דמיון מהותי – שממנו נובע הדמיון המספרי, שבוטל לעין יותר מאשר הדמיון המהותי, וממנו מגיעים לדמיון המהותי.

דוגמה לדבר: רמ"ח מצוות עשה הן כנגד רמ"ח איברים, ושס"ה מצוות לא תעשה – כנגד שס"ה גידים. גם הדמיון המספרי כאן נובע מהדמיון המהותי. תרי"ג המצוות נותנות חיות לגוף האדם.

דוגמה נוספת: עשרה מאמרות הם כנגד עשרת היברות, מפני שהעולם (המאמרות) נתהווה על-ידי התורה, ועשרת היברות מאירים את העולם שנברא בעשרה מאמרות. ההשפעות שנמשכות בעולם, בגשמיות וברוחניות, הן מעשרת היברות.

זה עניין עשר הברכות שנתברך יעקב אבינו כנגד עשרה המאמרות, מפני שהעולם מתקיים על-ידי התורה והמצוות.

לפי זה יובן מדוע הברכות שניתנו ליעקב אבינו לא התמשו, אלא לעתיד לבוא. מפני שהדבר דומה

כי הרחיב - בניין נצחי

ג' בתי מקדשות כנגד ג' בארות

בניי־ישראל ניסו ובנו בית מקדש ראשון, ואף־על־פי־כן, העולם לא היה עדיין מסוגל לקבל ולקלוט זאת, ולכן היה קיומו בהגבלה - ארבע מאות ועשר שנה, ואחר כך חרב.

ולאחרי כן - לאחר גלות קטנה של שבעים שנה, גלות בבל - ניגשו בניי־ישראל עוד פעם ובנו מקדש, "ועשו לי משכן ושכנתי בתוכם", על מנת לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ואכן היה בית המקדש השני באופן ש"גדול". כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון, שעמד עשר שנים יותר מבית ראשון, אבל גם הוא היה בהגבלה, ולאחרי ארבע מאות ועשרים שנה נחרב.

וכל זה הוא מפני שבזמן בית ראשון ושני עדיין לא היה העולם יכול לקבל הגילוי דעצמות ומהות כפי שיהיה לעתיד לבוא - לא כפי שיהיה במתן־תורה, שהמטה נשאר במעמדו ומצבו, אלא כפי שיהיה לעתיד לבוא - שהמטה יהיה כלי לאלקות באופן שהכלי נעשה מאוחד עם האור, שלכן, "לעתיד לבוא אם אדם הולך ללקוט תאנה בשבת, היא צווחת ואומרת שבת היום".

ובעניין זה היא תכלית העבודה והיגיעה של בניי־ישראל בזמן הגלות - לפעול את ההכנה, ויתירה מזה, לא רק הכנה בלבד, אלא גם ההליכה בדרך המובילה מבית ראשון ובית שני שלא היה להם קיום, לבית השלישי, שיהיה בנין לעד ולעולמי עולמים - כמו שכתב הרמב"ן שבית ראשון ובית שני הם כנגד ב' הבארות "עשק" ו"שטנה", ובית שלישי שיהיה בנין נצחי הוא כנגד הבאר השלישית שנקראת "רחובות", על שם "כי הרחיב ה' לנו", ועל־ידי מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות הנה מיום ליום ומשעה לשעה הולכים ומתקרבים לכך.

(תורת־מנחם [ה'תשי"ד] כרך יב, עמ' 84-83)

אצל יצחק האיר "העתיד לבוא" כבר עתה

אמרו חז"ל שלעתיד לבוא יאמרו דווקא ליצחק "כי אתה אבינו". וטעם הדבר מבואר בחסידות - לפי שענינו של יצחק הוא פחד וביטול, שזהו אחד החידושים של הזמן לעתיד לבוא [..].

ויש לומר, שלכן מצינו גבי יצחק שבכמה עניינים היה בדוגמא שלעתיד לבוא. בנוגע לכל האבות אמרו חז"ל שהטעימן הקב"ה מעין עולם הבא, אלא, שאצל כל האבות היה ה"מעין עולם הבא" רק בענין התענוג, "הטעימן", אבל יצחק היה כל חייו בדוגמא דלעתיד, כיוון שבעת העקידה פרח נשמתו ונמשכה בו נשמה מעלמא דאתי - מעולם הבא.

על־פי זה יובן גם המבואר בחסידות הטעם שיצחק רצה לברך את עשו, כיוון שהסתכל עליו מלמעלה, מצד המקיף - שלכאורה אינו מובן: כשם שיצחק ראה את המקיף, היה צריך לראות גם את הפנימי, שבו פועל המקיף?

ועל־פי הנ"ל יובן - מכיוון שיצחק היה למעלה מהזמן, ראה את עשו כמו שהוא לעתיד, לאחר הבריור, היינו, לא במעמד ומצב ד"ישטום עשו את יעקב", אלא כפי ש"ורב יעבד צעיר, באמונה ובלב שלם", כמבואר בהמאמר של אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

(תורת־מנחם [ה'תשי"ד] כרך י, עמ' 162)

ניצוצי רבי

מאת הרב מרדכי מנשה לאופר

סיפורים, הוראות ומקורותיהם

בחתונה בשנת תרפ"ט חילק כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ 'תשורה' שבה היה "חידוש" על דברי הנודע ביהודה • בדרכו של המהרש"א - הוראה של הרבי בנוגע להדפסת קובץ פלפול התלמידים ב-770 • "עד היכן הדברים מגיעים" התבטא הרבי על קטע מאיגרתו של אביו הרב לוי יצחק אליו • הגהה מלשון אור • על ביאור הגר"א וסמכותו • מתי עונים ומתי שותקים? • מצרים ורמתה הטכנולוגית הגבוהה בימים ההם • הצגות בין כותלי המוסד בימי החנוכה

בדרכו של המהרש"א

אחת ההוראות שהעניק הרבי בנוגע להדפסת קובץ 'פלפול התלמידים' (שנאמרו בביהמ"ד של כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש") שהם יכללו עניינים בנגלה ובחסידות, ו"נסדרו העניינים - בדפוס - עפ"י סדר הא"ב" ולא לחלק בין מדור נגלה למדור חסידות "אשר בכך מודגש הענין של תורה אחת היא". הוראה זו מזכירה דברים שכתב המהרש"א בהקדמתו:

"ועל כן תהיתי על הראשונות שחילקתי החיבור לב' חלקים..."

הכוונה לחלוקה שבין חידושי הלכות - נגלה - לאגדות - פנימיות התורה (עיי' אגרת הקדש סימן כג; הלכות ת"ת לאדמו"ר הזקן פרק ב'). ואכן, זכה המהרש"א ובסופו של דבר נדפסו חידושי הלכות והאגדות זה לצד זה.

"עד היכן הדברים מגיעים"

כך כותב הרבי אודות דברי אביו הרב ר' לוי יצחק זצ"ל ב'לקוטי שיחות' כרך ח"י (עמ' 240 הערה 15):
ראה לקוטי לוי יצחק אגרות (עמ' רסו) עד היכן הדברים מגיעים.

האם קיימת בזמנינו מחלוקת לשם שמים?

בחתונת כ"ק אדמו"ר והרבנית בשנת תרפ"ט, העניק כבוד קדושת אדמו"ר מוהריי"צ "תשורה" למשתתפים, מכתב כ"ק אדמו"ר הזקן שבו נאמר בין השאר:

"כי אין שלום יוצא מתוך מריבה ח"ו, ובפרט ממחלוקת לשם שמים, אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לשם שמים, הרחמן יצילנו ממנה".

גם בדברי ה'חתם סופר' מצינו כעין זה (קרח תקס"ג):
"...והם של עכשיו אומרים במחלוקתם שעושים כן לשם שמים ומוצאים פסוקים והלכות בתלמוד ושו"ע המורים שמצוה לחלוק על פלוני וכו', ונמצא איננו עובר על לאו זה, שהרי אינו כקרח וכו', ואף אתה אמור לו: וכי טוב אתה מרבי אליעזר הגדול (ב"מ נט:), וכי סברתך יותר טובה משלו וכוונתך יותר רצויה ממנו, ובכל זאת לא הועיל לו, כי אסור לחלוק ולהחזיק [במחלוקת] אפילו לשם שמים... חלילה לא תהיה כזאת בישראל".

ודברים אלה מהווים חידוש על דברי הנודע ביהודה' (מהדורה קמא יורה דעה סימן א): "ואין לך גרוע מהמחלוקת, ובזמנינו לא שכיח מחלוקת לשם שמים, והשטן מרקד".

הרבי: "מספר התורה הי"ג שכתב משה היו מגיהים את כל ספרי התורה [כולל הפירוש ד"הגהה" מלשון "והוי' יגיה חשכי", מלשון אור כו']". והנה פירוש זה הוא פירושו של בעל הערוך (ערך גה). אמנם קדמו בפירושו ר"ש בן היתום מסכת משקין (מהדורת חיות, ברלין עת"ר, עמ' 98 על דף יח, ב) שפירש משמעות כפולה:

(א) הגהה היא תיקון ע"י מחיקה וכדומה.
(ב) מגיהין מלשון נגה = אור, שאם נחשכה האות נהייתה דהויה - מאירין אותה. - והאריך בזה הרב יעקב ש. שפיגל בספרו "הגהות ומגיהים" (תשנ"ו) עמ' 33 ואילך.

על ביאור הגר"א וסמכותו

בהתוועדות יום ב' דחג השבועות תשל"ז (שיחות קודש' תשל"ז כרך ב' עמ' 91) אמר הרבי:

מכיון שביאור הגר"א נלקט ע"י תלמידיו, הרי אין הדברים מוכרחים, ושמא הוכנסו מילים אלו שלא במקומם.

דברים דומים כתובים בספר 'סדרי טהרות' מהרב גרשון חנוך העניך מראדזין (פיעטרקוב תרס"ג) רכו, ב: "וברור בעיני שהשומע שמע וטעה כידוע שכמה דברים כתבו תלמידיו ז"ל מה ששמעו מפי . . . וטעו בשמיעתם . . . וכעת נראה שהשומע שמע להגר"א ז"ל שהיה חוזר ושונה . . . וטעה דבאמת לא עלה על זאת חלילה בדעת הגר"א...". יתר על כן:

מצינו דברים משמו של הגר"א בספרים (קול אליהו, ועוד) וכן בשו"ת שואל ומשיב מהדורא ג' ח"ג סימן נב והנציב ב'העמק דבר' תצא כא, כו הכחישם מכל וכל: "והן נשמע בשם הגר"א ז"ל להיפך שהולכין אחר העיבור. ולא אאמיין לקול השמועה בשם רבינו הגר"א, ושקר העידו בשמו".

מתי עונים ומתי שותקים?

ב'תורת מנחם' כרך נז (ש"פ מטות מסעי תשכ"ט) הסביר הרבי שהחילוק בין "ענה כסיל כאולתו" כאשר כוונתו לשם שמים ו"אל תען כסיל כאולתו" כאשר כוונתו להתיר דבר שאסרה תורה, עיין שם.

הדברים מוסבים כלפי הדברים שכותב רבי לוי יצחק לרבי "ושאין ספק כלל וכלל שכל מה שנאמר בתורה שבכתב ובתורה שבעל-פה הן בהלכה והן באגדה כו' וכן ההלכה שעליה אמרו אחר כך שבדו"ת היא . . . כולם ממש אמר ה' ובאותו הלשון ממש נאמרו". דברים דומים מוצאים אנו אצל גדולי ישראל בדורות קודמים:

ה'חתם סופר' התבטא (דרשות חתם סופר דרוש לר"ה): "הלומד תורה לשמה . . . אף סברא הנידחת באותו הפלפול יהי' אור ניצוץ בו ויש מהם ללמוד כי ה' עמהם, כמו הקושיות שהוקבעו בש"ס ונתרצו שיש בהם קדושה מכל מקום, ואין דבר קטן בש"ס שאין לו מקור קדושה מקור חוצבו ואלו דברי-אלקים-חיים".

ובדומה לזה כתב ר' צדוק הכהן מלובלין (תקנת השבין פט"ו):

"וידוע דאפילו הסלקא-דעתך דגמרא וההוה אמינא הנדחה היא אמת גם כן, מצד דדבר שאינו לא נזכר בתלמוד שהוא תורת אמת, ודבר שאינו אמת אינו תורה ואין להזכירו בדברי תורה". ועוד.

אמנם הן הסגנון והן הדוגמא שנקט בהם ר' לוי יצחק יש בהם חידוש גדול - הדוגמא: "וכן ההלכה שעליה אמרו אחר כך שבדו"ת היא". מהי אותה "בדו"ת"?

היו מהראשונים (שיטה מקובצת בבא מציעא עא, ב) מהריטב"א) שפירשו "בדו"ת" זו - דברים שהאמורא עצמו לא אמר הדבר מעולם אלא אחד מתלמידיו אמרו - או מעצמו או שהבין כך מדברי רבו - ונקרא הדבר על שם האמורא ההוא.

והנה בכמה מקומות (נסמנו במסורת הש"ס פסחים יא, א) הגירסא היא "ברותא" ב"ריש", ופירש הערוך [ערך בר (ד)] שבמקום שטעו חכמים ולא רצו לגנותם ולומר טעו, אמרו "ברותא", היינו, דעה חיצונית היא. וכאן, בא, איפוא, החידוש הגדול גם בסגנון והקביעה הנחרצת ש"כולם ממש אמר ה' ובאותו הלשון ממש נאמרו"!

- עליכך כתב, אפוא, הרבי: "עד היכן הדברים מגיעים"!

הגהה מלשון 'אור'

ב'התוועדויות תשמ"ב' כרך ב' עמ' 765 מתבטא

בנושא זה האריך הרבי במכתב מ"ג ניסן תשי"ז
הגדפס ב'לקוטי שיחות' כרך כא עמ' 501 (שם נשמט
התאריך); 'אגרות יקודש' כרך טו עמ' מו.

הצגות ע"י תלמידות המוסד לחנוכה

בשנים תשי"ז-תש"כ עודד והמריץ הרבי את מנהל
בית רבקה בצרפת הרה"ח ר' ישכר דב גורביץ (ז"ל)
לארגן הצגות בנושאי יהדות לקראת חנוכה ופורים
"שמוכרח לסדר המחזה דימי חנוכה" "עריכת הצגה
לחנוכה הבע"ל - לפלא הספק בזה" - נאספו המכתבים
ב'היכל מנחם' כרך ב' עמודים קמג'קמו.

ויש לציין שמנהג כיוצא בזה היה נהוג בקהילות
ישראל - ראה המובא בשו"ת רשב"ן (סאטמאר תרס"ה
סימן קפו) במנהג הנהוג בחנוכה ובפורים שהתלמידים
לובשים בגדי נשים והולכים לשמח אחרים. . למען
לא יכירו אותם.

ובספר 'קהלת צעהלים וחכמיה' עמ' מה: "בחנוכה
ובפורים נערכו מופעים שאורגנו ע"י חוגי הבנות,
נערכה תהלוכת תחפושות ברחוב הראשי".

ונמצא שהיה זה, איפוא, לא רק מנהג "אצל קצת
הספרדים לובשים בחנוכה פרצופים ג"כ כמו בפורים
ומתחפשים בהם" כלשון שו"ת שיח יצחק - לג"ר יצחק
וייס הי"ד - סימן שמט

- ראה בכ"ז ב'אור תורה' טבת תשע"ח עמ' שמב"ג.
אמנם, כוונת הרבי היתה בעיקר לחיזוק המוסד
ולהאדרת שמו, נוסף על חיזוק התלמידות עצמן,
וק"ל.

ודברים אלו מהווים חידוש והבהרה בדברי בגמרא
שבת ל, ב שבדברי תורה מותר לענות כאולתו מה
שאינן כן במילי דעלמא.

והנה מצינו בשו"ת התשב"ץ (ח"ג ד"ש): "הוצרכתי
להשיב על זה אף שהוא פשוט, משום שבדברי תורה
כתוב "ענה כסיל כאולתו, פן יהיה חכם בעיניו"

המדובר שם במי שהתיר לישראל לקבור בשבת ע"י
גוי ולמד זאת בגזירה שוה ממילה. במילה נאמר "וביום
השמיני ימול" ונאמר במת "תקברנו ביום ההוא" מה
מילה דוחה שבת, אף קבורת מת דוחה שבת... וכתב
ע"ז התשב"ץ שיש לדעת שאין אדם דן גזירה שוה
מעצמו. הרי בפירוש אמרו חז"ל "אפילו דוד מלך
ישראל מת אין מחללין עליו את השבת (שבת קנא, ב). ולא
התירו אפילו לטלטלו, אלא על ידי כיכר או תינוק" (שם
ל, ב). אפשר להלין את המת לכבודו ואין עוברים בזה על
"לא תלין", כי כבודו של מת שלא יחללו עליו שבת,
שנגאי גדול הוא לו שיאמרו שחיללו עליו שבת.

- ואין הדברים סותרים לדברי הרבי כי בנידון דידן
אולי כוונת המתיר היתה (בשווג) לשם שמים, ולזאת
נחלץ התשב"ץ להצילו מהאיסור!

מצרים ורמתה הטכנולוגית הגבוהה דדווקא בימים ההם

בשיחתו מכ"ה אייר תש"ל (תורת מנחם כרך ס' עמ' 302)
אומר הרבי:

"מצרים היתה אז הארץ המפותחת ביותר. . ועד
שישנם ענינים במדע. . שהיו יכולים לייצר כאלו
כלים וכאלו צבעים. . ועד היום לא הצליחו להגיע
לזה".

בדרכי החסידים

מאת מ. אברמסון

בפעם הראשונה: הרבי משוחח עם עיתונאי

מאורעות קיץ תרצ"ז בעיר המרפא פרכתלסדורף שבווינה – הרבי עומד לימין חותנו אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע בנושא בריאותו • תעמולה חיובית בעיתונות המקומית והכללית • בירורי ניצוצות הקדושה וה"בירורים הקשים להתרפאות כ"ק" • כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ וחתנו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו משוחחים עם עיתונאי על מצב היהדות

להוסיף חום. ראיתי המאמר של ה'מאָרגן זשורנאַל', ובערך זשורנאַליסט [=עיתונאי] נכתב זה בדרך הפלגה ובטח פעלה התעוררות הראויה, ועל כן צריכים לשום לב שיבוא לפועל טוב, כי למותר עוד לכפול נחיצות הענין של אמצעים נכונים להתרפאותו, כי מעצמו מובן לך אשר המשך המחלה כ"כ זמן אין זה ענין להמחלה, ובהכרח לאזור כוחות בדבר ההתרפאות..."

דאגה לריפוי הרבי

בתוך מכתביו הנמרצים, העוסקים בעניינים המעשיים והבווערים שעל הפרק, שירבב המזכיר הר"י פייגין הארות חסידיות רבות לקח לפי דרכו. באחד ממכתביו שעוסק ב"בירורים הקשים להתרפאות כ"ק", הוא מציין כי "דברים מנקרים במוחי ולבי... הרי הננו רואים בחוש כי האדם בכוחו על-פי תורה רק לברר ניצוצי הקדושה אשר מקליפת נוגה בעניני היתר, אבל שלוש קליפות הטמאות הרי אי אפשר לבררם, ורק אם ח"ו עבר האדם – הנה ע"י תשובה גדולה יכולים להעלות הניצוצות כידוע. ומכל מקום, הרי יש דרך שעלידי רפואות הרי הותר על-פי תורה גם איסורי דאורייתא ודרבנן, הרי שיש בכוח הרפואה להעלותם... ולדעתי הוא על-דרך הענין המבואר בעניני יסורים ר"ל שמגיעים למעלה מתורה ומצוות, רק שהאדם אין צריך לבחור בזה... והשי"ת ירחם על עמו ישראל בכלל ואנ"ש בפרט".

בקיץ תרצ"ז נסע כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע לעיר המרפא פרכתלסדורף שבווינה למנוחה. בימים הראשונים לשהותו במקום, עמדה לימינו בתו הרבנית חיה מושקא ע"ה, שהגיעה – לפי בקשתו – מפריז, על-מנת לשהות עמו במחיצתו בבית ההבראה.

כעבור ימים ספורים חזרה הרבנית לפאריז, ובמכתבו אל חתנו, הרבי, מבקש אדמו"ר מוהריי"צ כי יואיל לבוא אליו לבית ההבראה שבווינה, לשם התייעצות עם הרופאים לגבי מצב בריאותו.

בעקבות בקשתו, הצטרף הרבי אל חותנו, לעמוד לימינו ולשרתו בבית ההבראה. באותה עת היה הרבי מעורב מאוד בענייני הבריאות של חותנו. בד בבד, העלה על הכתב ביומנו האישי את הדברים ששמע מפיו באותה עת בה שהו בצוותא. מאותה תקופה נשתמרה גם התמונה הידועה, בה נראים הרבי וחתנו בעיצומו של משחק השחמט.

בה בעת, החלה בקרב החסידים המקורבים התעוררות מיוחדת ויציאה אל הציבור הרחב על-מנת לעוררו ולעדכנו במצב בריאותו של אדמו"ר מוהריי"צ. בחורף תרצ"ז כתב המזכיר הרה"ח ר' חזקאל פייגין מאטווצק אל מנהל אגודת חב"ד בארה"ב הרה"ח ר' ישראל דזייקאבסאן: כי יש "להשתדל להמשיך ההתעוררות הטובה הנעשית ע"י [עיתון] ה'מאָרגן זשורנאַל', כבר הנך בקי באמערקא הרבה, אשר כל התעוררות יכולה בנקל להתקרב אם לא יעמדו תמיד

תצלום הראיון הנדיר בעיתון 'מאָרגן זשורנאל'

רשמי העיתונאי

גם במכתבים נוספים מפרי עטו מעורר המזכיר ר' יחזקאל פייגין על הצורך להשתמש בתעמולה נכונה, כאמור, במסגרת העיתונות המקומית והכללית, שמטרתה לעורר את הציבור הרחב להתעניין במצבו של הרבי ולסייע "באמצעים נכונים להתרפאות" כלשונו. במכתביו אלו מציין המזכיר כי "חתנו הר"מ ש" שניאורסאהן אשר הוא העיקר המתעסק עם הרופא".

ואכן, החלה התעוררות בכיוון האמור; נדפסו בעיתונות מאמרים ורשימות אודות פועלו הכביר של אדמו"ר מוהריי"צ בעבר ובהווה, ומסירות נפשו למען היהדות והחסידות בכל תחנה ותחנה מתחנת חייו.

ענייננו עתה בכתבה עיתונאית שהתפרסמה לפני יותר משמונים שנה, בשלהי שנת תרצ"ז, בעיתון הניו־יורקי 'מאָרגן זשורנאל' הנזכר. הכתבה – שכותרתה "ביקור אצל הרבי מליובאוויטש החולה" – חזרה ונדפסה לאחר מכן בעיתון 'אונזער עקספרעס' הווארשאי בחודש חשון תרח"צ¹.

בהזדמנות זו שמע העיתונאי – שהגיע במיוחד לבית ההבראה בווינה – את עמדותיו של אדמו"ר מוהריי"צ ככל הקשור למצב היהודים באותה עת ואת דעתו על מדינה יהודית. את ה'תדרוך' קיבל העיתונאי מחתנו של אדמו"ר מוהריי"צ, הוא כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אשר סיפק לעיתונאי פרטים שונים על פועלו הכביר של חותנו וכן פרטים על מצב בריאותו. ככל הידוע, זו הפעם הראשונה שהרבי שוחח עם עיתונאי באופן רשמי.

הכתבה פותחת בפרטים שונים אודות מצב בריאותו של הרבי. "איך אתם מרגישים, רבי?" – היתה השאלה הראשונה שלי. "תודה להשם יתברך, אני מרגיש יותר טוב", היתה תשובתו בשפה שלא היתה ברורה. מחלתו באה לידי ביטוי בכך שהוא איבד את צחות הלשון. חלק מאותיות האלף־בית לא מבוטאות בכירור, ולאזון טריה קשה לתפוס בדיוק מה הרבי מליובאוויטש אומר, אבל לאט לאט מתרגלים, האוזן קולטת בדיוק

את דבריו ותופסים יותר טוב את דבריו. "יחד עם זאת, הליובאוויטשער איבד גם את הכוח של רגליו וקשה לו ללכת ולעמוד. זה קרה זמן קצר לאחר בואו מאמריקה, לפני חמש־שש שנים. מהי המחלה והסיבה שלה בדיוק, לא ברור לגמרי. בכל אופן, זה לא שיתוק. רופאים שבדקו אותו בתקופה הראשונה, התבטאו באותה שעה כי אילו היה זה שיתוק, מזמן היו מרפאים אותו, אך המתודיקות כיצד לטפל בחולה מסוג זה לא ברורות לחלוטין, ומאחר שלא ידעו איזה סוג מחלה היא, בתקופה הראשונה הרופאים ויתרו על התקוה לרפא אותה. הם היו בדעה שעם הזמן היא תחמיר.

"ואולם, העולם האורתודוכסי בכלל, והחסידים של הליובאוויטשער בפרט, בוודאי ישמחו לשמוע שאותם רופאים עשו טעות חמורה. לפני מספר שנים, הליובאוויטשער ביקר את המומחה היהודי גערזון בווינה. הוא עצר את המחלה כמו בכישוף... מאז הולך ונהיה לו טוב יותר. הדיבור שלו הולך ונהיה יותר ברור ורגליו הולכות ומתחזקות. הוא כבר יכול לא רק לעמוד עליהם אלא גם ללכת בעצמו.

"הוא מטייל כל יום מעט מעט, מטבע הדברים לא לבדו. תמיד יש לו מלווה בעת הטיול, אבל המלווה הוא מטעמי שמירה, אולי הוא יתעייף לפתע, אבל הוא הולך מבלי להשען על מישהו.

"חתנו הצעיר של הליובאוויטשער – גם הוא שניאורסון ובן דודו – שעשה אתו את הקיץ בסנטריום

1. את הכתבה – ותרגומה מידיש ללה"ק – פירסם לראשונה הרה"ח ר' משה מרניובסקי ש"י בחודש אלול תשע"ו, במדור 'יין ישן טוב' באתר 'שטורעם'.

בפרקטלסדורף, הצהיר כי המחלה, לפי חוות דעת הרופאים, היא תוצאה מעבודתו המאומצת מידי של הליובאוויטשער בעת ביקורו באמריקה.

"השיחה שלנו, שנמשכה יותר מחצי שעה, היתה לא רק אודות מוסדות התורה של ליובאוויטש ולא רק בטון רציני ותקיף. הליובאוויטשער אוהב לומר 'ווערטל' נאה, מעט חסידות ולהבהיר ענין חשוב באמצעות משל.

"כשהבחנתי שדמותו מביעה אופטימיות למרות מצבו הפיזי והדאגות המתמידות שלו אודות הישיבות שהוא מחזיק, וביטאתי בפניו את שביעות הרצון שלי מכך, הוא ענה מיניה וביה: חבל על הזמן לדאוג... אבי זצ"ל היה נוהג לומר על זה כך: 'טובה פעולה אחת מאלף אנוחות'.

"ביחס למצב הקשה של יהודים בארצות מסוימות, אמר הליובאוויטשער 'ווערטל' חסידי: 'יהודים נקראים ארץ-חפץ וזאת בשל כך שליהודים יש את התכונה של ארץ. כולם דורכים על הארץ, והארץ נשאת תמיד שלמה. כמו הארץ, גם העם היהודי תמיד מוציא פירות. וכמו הארץ, העם היהודי מכיל זהב, כסף, אבנים טובות ומעיינות בריאים'.

"לגבי תכנית המדינה היהודית, אמר הליובאוויטשער: 'בטבעי אינני סוחר-רוכל ואינני סוחר בסוגים רבים של סחורות. יש לי סוג אחד של סחורה עבור יהודים וזו תורה ויראת שמים. אבל העמדה ביחס למדינה יהודית מזכירה את העמדה של אנשים ביחס לכסף. גביר מלידה, למשל, כאשר נותנים לו אלף דולר, זה לא מי יודע מה, אפילו כשאין לו פרוטה בכיס. לעומתו עני מלידה, כאשר נותנים לו אלף דולר זה אצלו ענין גדול. אנחנו היהודים עשירים מלידה ורואים את ארץ ישראל כפי שהיא מתוארת בתורה, גדולה עם גבולות רחבים'".

"פרטים שונים שמסייעים לעמוד על הפעילות הענקית של הליובאוויטשער, סיפק לי חתנו הצעיר של הליובאוויטשער, שניאורסאהן, שעושה את הרושם של יהודי מהגזע שמתייחס לנסיכי תורה. "שניאורסון תיאר לי תחילה את הפעילות

השוטפת של הליובאוויטשער.

"הליובאוויטשער - הוא אמר - בשל העובדה שאינו יכול לדבר וללכת כרגיל, עסוק עכשיו עוד יותר בעבודה שלו למען מוסדות התורה. הוא מנהל התכתבות ענפה ועומד בקשר עם יהודים בכל חלקי העולם. הידיים תופסות את המקום של הרגליים והלשון.

"הליובאוויטשער צריך לדאוג לרשת של תריסר ישיבות, שהראשונה בהן נוסדה לפני ארבעים שנה על ידי אביו ר' שלום דובער שניאורסאהן בליובאוויטש, והיא נמצאת כעת באוטווצק ליד וורשה.

"הליובאוויטשער עזב את עיר הולדתו ליובאוויטש בשנת 115 [כך במקור], בזמן מלחמת העולם ואז עבר לרוסטוב על הדון. לאחר מכן התיישב בפטרבורג וכאשר לפני עשר שנים הבולשביקים אילצו אותו לעזוב את רוסיה, הוא התיישב בריגא, ומאז שנת 1934 הוא באוטווצק, לשם הוא העביר את ישיבת ליובאוויטש, הישיבה גדולה בה נמצאים כשלוש מאות בחורים.

"ב-1920 הוא יסד בוורשה את ישיבת 'תומכי תמימים' שביחד עם שבע ישיבות נוספות בפולין משמשות כפרוזדור, מקומות הכנה לישיבה גדולה שיש בהם כ-600 תלמידים. השבע נמצאות בלודז, ווילנה, חלם, לובק, פארסינוי ושתיים בערים אחרות. כל הישיבות הללו ניצבות ברמה רוחנית גבוהה. התלמידים היותר מבוגרים ויותר טובים, עומדים בקשר עם התלמידים המבוגרים של ישיבת ר' יצחק אלחנן, אבל גשמית המצב לא טוב. ולכן הישיבה הגדולה באוטווצק נאלצת להגביל את מספרם של התלמידים החדשים, מחוסר אפשרות להחזיק אותם. בחורי הישיבה בכל הסניפים מקבלים דירה, מזון וביגוד.

"מלבד הישיבות האמורות, הליובאוויטשער תומך גם בישיבת 'תורת אמת' בירושלים.

"הליובאוויטשער עשה כשלושה חדשים בסנטריום ליד וינה הנמצא ביער על גבי הר, הרחק מרעש, במקום ששורת תמיד מנוחה מלאה ושקט שמופרעים רק על ידי שירת ציפורים."

תורת רבותינו נשיאנו

לפי הוראת הרבי בשנת תשמ"ט, לרגל החודש החסידי חודש כסלו - ללמוד בכל ימי החודש מתורת רבותינו נשיאנו, מוגש בזה לקט קטעים לשבוע הקרוב

סדר הפרשה הזאת

ומעתה יובן סדר כל דברי הפרשה הזאת כאמרו תחלה ויצא יעקב מבאר שבע שהוא בחינת המ' לכות וילך חרנה כדי לברר שם הניצוצות שנפלו בשבירת הכלים כו' ואחר כך מספר בעניין ושרש הבירורים איך שלקח מאבני המקום וישם מראשו תיו אבן אחת שהוא העלאת כל האותיות שירדו למטה והעלם בבחינת התכללות בחכמה דיו"ד ואחר כך וישם אותה מצבה בבחינת וי"ו ויצוק שמן על ראשה שיוכל לבא למטה גם כן גילוי אל' קות כמו למעלה ממש...

(אדמו"ר האמצעי - תורת חיים בראשית ח"ב, עמ' קסו, ד)

ברבים - בשביל רבים

פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי. בספר חסידים סי' תר"ז כשמחצה עונות ומחצה זכיות. כשזכיותיו הוא מן גמילות חסדים מועיל לו שיתפללו עליו. וזהו כי ברבים היו עמדי רבים לא נאמר אלא ברבים בשביל רבים עכ"ל. רוצה לומר, כיון שהיטיב לרבים. אם כן זכות הרבים הנ"ל מש' תתף להכריע. ואפשר לומר משום שיש בזה ב' בחינות טוב, היינו טוב לשמים וטוב לבריות, לכן מועיל יותר משאר זכיות שהן טוב לשמים. דמהאי טעמא אוכל פירותיהן בעולם הזה. [.]. ודבריו נובעים מהגמרא פרק קמא דברכות דף ח' ע"א דפירוש פדה בשלום כשעוסק בתורה וגמ"ח כו'.

(כ"ק אדמו"ר הצמח צדק - יהל אור, נה)

העולם הזה הוא כמו חלום

זה שכתוב וישכב במקום ההוא, ודרשו בזהר ויש-כ"ב אותיות התורה וכו', [.]. וכאשר שכב ודבק את עצמו בדביקות וחשיקה אל אותיות התורה נתפשט מהגשמיות. ויחלום והנה סולם, רוצה לומר שראה שכל עולם הזה הוא כמו חלום [.]. וראה מתועלת עולם הזה הוא אינו אלא רק שיהיה לאדם כמו סולם מוצב ארצה, שיעשה הכנה בעולם הזה שעל ידי זה יעלה ראשו ומגיע [ראשו] השמימה.

(הבעל שם טוב - כתר שם טוב ע' צו, ב)

האומנם חסרות זכויות?

והיה ה' לי לאלהים. רוצה לומר בכל דרכיך דעהו, הן טוב הן רע. כאשר יארע לו ח"ו איזה רע, יחשוב כי בודאי הוא לכפר עונו. אך הצדיק אף על דרך הטוב יש לו לדאוג, כי אולי מנכין לו מזכיותיו. וזהו והיה ה' לי לאלהים, שהוא הוי"ה, מדת רחמים, אולי הוא מדת הדין, שנקרא אלהים. וצריך אני להוסיף זכויות בתמידות.

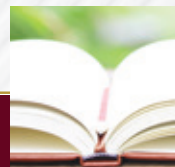
(המגיד ממעזריטש - אור תורה, לט)

סולם - רצוא ושוב

וזהו שנקראת התפלה סולם מוצב ארצה ורא' שו מגיע השמימה. פירוש, הסולם הוא העלייה בבחינת רצוא אך ראשו מגיע השמימה שבשמו' נה עשרה מתחיל השוב... ועיקרו אחר כך על ידי תורה ומצוות.

(כ"ק אדמו"ר הזקן - תורה אור ב, ב)

הלכות ומנהגי חב"ד

יום חזרת הספרים של ספריית אגודת חסידי חב"ד למקומם האמיתי ב-770, בשנת תשמ"ח.

יום חמישי ז' בכסלו

יום רביעי בערב - אור ליום חמישי: כשנשלם יום ו' בכסלו השנה כבר מלאו שלושים יום ל'שאלת גשמים'. על-כן, החל מתפילת ערבית של יום רביעי בערב ואילך, המסתפק אם שאל 'טל ומטר' אינו צריך לחזור?²

ח"ד עמ' 156.

2. שו"ע אדה"ז סי' קיד ס"י, קצות-השולחן סי' כא ס"א, לוח כולל-חב"ד ז' במרחשוון.

שבת קודש פרשת תולדות ב' בכסלו

שחרית, קריאת התורה: בקריאת תיבת 'מחלת' שבסיום הפרשה (כח,ט), במבטא האשכנזי, שמבדילים בבירור בין קמץ לפתח, יש כמה נוסחאות!¹

1. נוסח התימנים הוא **מַחֶלֶת** (שו"ת פעולת צדיק ח"א סי' טו), אבל במנחת-ישי מביא מספרים מדויקים שיש לקרוא **מַחֶלֶת**, וכ"ה בתיקון 'איש מצליח' ובחומש 'תורה-תמימה' (וכן מופיע בתנ"ך ברויאר, וב'שינויים לפי דפוסים ראשונים" שבתורה שלימה ס"פ ויחי, וב'שי למורא' בפנים). ובהקלטות קרה"ת של הר"מ שוסטערמאן ע"ה קורא **מַחֶלֶת** (כמו שמופיע בתנ"ך קורן, ובתורה שלימה על אתר, וב'ס"א' של 'שי למורא'. וצ"ע). וראה 'בצל החכמה' עמ' 117 שהרבי אמר שאינו אחראי לפרטי הקריאה במניין שלו. ועצ"ע (באותו עניין ממש) מ'תורת מנחם'

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש